

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2023 m.
sprendimu Nr.

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Pelėdžiukas“
direktorius 2023 m.
įsakymu Nr. V-.....

KAUNO LOPŠELIO-DARŽELIO „PELĖDŽIUKAS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Ikimokyklinio ugdymo programa. Ikimokyklinio ugdymo programa (toliau Programa) skirta 1-5 metų vaikų ugdytojams, mokytojams, tėvams (globėjams, rūpintojams). Programa nusako bendrąsias nuostatas – bendrą informaciją apie įstaigą, bendruomenės poreikius, mokytojų ir kitų specialistų pasirengimą, jos savitumą, mokytojų kompetenciją, požiūrį į vaiką ir jo ugdymą), ikimokyklinio ugdymo principus, ikimokyklinio ugdymo programos tikslą ir uždavinius, Programos ugdymo turinį, metodus, priemones, įgyvendinimo prielaidas, įgyvendinimo kryptis, ugdymo(si) aplinką, mokytojų ir tėvų bendradarbiavimą, kompetencijas atitinkančius esminius gebėjimus, nuostatas, vaikų pasiekimų žingsnelius bei veiksenas, vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimą bei pažangos vertinimo gaires. Programa parengta siekiant įgyvendinti švietimo strategijos Lietuva 2030 m. bei Geros mokyklos koncepcijos nuostatas, sutelkti įstaigos bendruomenės pastangas pokyčiams, vertybių puoselėjimui. Programa yra vienas pagrindinių dokumentų, numatantis Kauno lopšelio-darželio „Pelėdžiukas“ (toliau- lopšelis-darželis) esminius kaitos prioritetus ir jų įgyvendinimo kryptis.

Bendra informacija apie įstaigą.

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kauno lopšelis-darželis „Pelėdžiukas“.

Teisinė forma ir priklausomybė – Kauno miesto savivaldybės biudžetinė įstaiga.

Grupė ir tipas – ikimokyklinio ugdymo įstaiga, kodas – 80.10.10.

Darbo forma – dieninė.

Adresas– Jūratės g.19, LT-51420, Kaunas, elektroninio pašto adresas

peledziukas.kaunas@gmail.com.

Kauno lopšelis-darželis „Pelėdžiukas“ yra nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės Vilijampolės seniūnijoje įsikūrusi įstaiga. Įstaigoje – 9 grupės, komplektuojamos pagal ugdytinių amžių: iš jų lopšelio (1-3 metų amžiaus vaikams), darželio (3-5 metų amžiaus vaikams), priešmokyklinio ugdymo (5-7 metų amžiaus vaikams). Į bendrosios paskirties grupes integruojami vaikai turintys specialiųjų ugdymo(si) poreikių. Lopšeliui-darželiui vadovauja direktorius, įstaigos veiklą koordinuoja direktoriaus pavaduotoja ugdymui ir direktoriaus pavaduotoja ūkio reikalams. Švietimo pagalbą lopšelyje-darželyje organizuoja ir koordinuoja Vaiko gerovės komisija. Ugdytiniams švietimo pagalbą teikia švietimo pagalbos specialistai ir mokytojo padėjėja.

Bendruomenės poreikiai. Tėvai (globėjai) ir vietos bendruomenė pageidauja, jog ugdytiniai Darželyje įgytų gebėjimo bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais įgūdžių, būtų plėtojama vaikų emocinė, socialinė, kultūrinė patirtis; įgytų savarankiškumo įgūdžių; jautų saugumo jausmą; būtų mylimi; turiningai ir įdomiai praleistų laiką; būtų tinkamai prižiūrėti; būtų atsižvelgiama į kiekvieno vaiko individualius ugdymo(si) poreikius ir laiku teikiama reikiama korekcinė pagalba.

Kiekviena šeima, nusprendusi išleisti savo vaiką į ikimokyklinio ugdymo įstaigą, susiduria su pedagogu. Ne retas šeimų mano, kad jų vaikų ugdymas nuo šiol priklauso nuo ikimokyklinio ugdymo įstaigos mokytojų ir jos bendruomenės, todėl ypač svarbu, kad visame ugdymo procese tarp šeimos ir pedagogų vyrautų sąveika. Pedagogas yra pagalba tėvams (tėviams, globėjams), kuris geba parinkti įvairias bendravimo formas, suteikti šeimai psichologinių ir pedagoginių žinių, charakterizuoti vaiko elgesį darželyje ir padėti suvokti priežastis dėl tam tikro vaiko elgesio. Vaiko ugdymas prasideda šeimoje, tęsiamas ir papildomas ikimokyklinėje įstaigoje, vėliau mokykloje. Šeima (tėvai) ir vaikų darželis (pedagogai) yra tarsi dvi institucijos, sujungtos vienu ir tuo pačiu ugdomuoju objektu – vaiku (Litvinienė, 2002).

Šeimos ir darželio sąveika grindžiama abipuse pagarba ir supratimu. Bendrai kuriama ugdymo kokybė atliepia tėvų poreikius kuriant saugaus elgesio taisykles artimiausioje aplinkoje, diegiant vaikų sveikatos puoselėjimo, kultūrinius – higieninius ir saviraiškos įgūdžius. Gerai sutariantys tėvai ir pedagogai – didžiausia užuovėja vaikui, brandinanti jį ateities mokyklai, ugdanti kaip pilnavertį, save ir aplinką suvokiantį, aktyvų, kūrybingą, savarankišką, dorą, stiprią motyvaciją turinčią asmenybę.

Lopšelio- darželio darbo laikas nuo 7:00 val. iki 19:00 val., 5 darbo dienas per savaitę, darbo trukmė 12 val. Kuriama patraukli, nuolat besimokančios bendruomenės kultūra, šiuolaikiška ir estetiška ugdymo(si) aplinka, tenkinanti bendruomenės poreikius, siekianti ugdyti vaikų emocinius, pažinimo, meninės raiškos, komunikavimo, socialinius ir sveikatinimo įgūdžiai,

padedanti sėkmingai vaikui orientuotis į visuomenę. Ugdymo(si) rezultatus lemia sveika aplinka, saugūs bendruomenės narių santykiai. Pagrindiniai jo vykdytojai – mokytojai. Jie nuolat tobulina pedagoginę kompetenciją, siekia aukštesnės kvalifikacijos, taiko įvairias ugdymo formas ir metodus, ugdo vaikų būtinas kompetencijas. Mokytojai ir kiti pagalbos specialistai teikia savalaikę pagalbą šeimai, atliepia tėvų lūkesčius, rekomendacijomis ir ugdomųjų veiklų įvairove.

Mokytojų ir specialistų parengimas. Mokytojų komanda formuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, reglamentuojančiais ikimokyklinio ugdymo mokytojo bei pagalbos mokiniui specialisto kvalifikacijai keliamus reikalavimus. Sudaromos sąlygos mokytojams, švietimo pagalbos specialistams tobulinti profesines kompetencijas, kelti kvalifikaciją, nuolat mokytis, reflektuoti savo veiklą, taikyti modernias ugdymo technologijas ir metodus, siekiant įgyvendinti vieną pagrindinių savo siekių – tapti įstaiga pasižyminčia aukšta pedagogine kultūra, užtikrinančia vaiko poreikius, tėvų lūkesčius ir ugdymo kokybę. Siekiant ugdymo(si) kokybės vadovaujamosi, kad ikimokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo kokybės samprata yra sutartinė, kintanti. Darželyje dirbančio ikimokyklinio ugdymo mokytojo vaidmuo - moderatorius, skatintojas, idėjų palaikytojas, kontekstų, dialogo ir iššūkių kūrėjas. Ne nurodinėjantis, o patariantis. Ne kritikuojantis, o padedantis įsivertinti. Ne vadovaujantis, o siekiantis dialogo, gerbiantis vaiko norus ir pastangas.

Savitumas. Įstaiga įsikūrusi Vilijampolėje, nuosavų namų apsuptyje, Milikonių kalno papėdėje. Artimiausios įstaigos – Kauno lopšeliai-darželiai „Židinėlis“, „Pušaitė“, „Dobilėlis“, „Vilnelė“, Kauno Suzuki progimnazija, Kauno J. Ir V. Vileišių mokykla, netoli ir kitų veiklos krypčių įstaigos: Vilijampolės seniūnija, Kauno Šv. Juozapo bažnyčia, Kauno plaukimo mokykla „Vilijos baseinas“. Todėl lopšelis-darželis, įsiliedamas į vietos bendruomenę, turi galimybių kurti bendravimo ir bendradarbiavimo tradicijas, santykius, padedančius įgyvendinti ugdymo tikslus, kurti į ugdymą įtraukiančius kontekstus, vykdyti ugdytinių pasiekimų sklaidą, dalytis kompetencijas tobulinančiomis patirtimis su tame pačiame mikrorajone esančiomis įstaigomis.

Lopšelio-darželio programa grindžiama tuo, kad vaikai geriausiai ugdo(si), kai turi galimybę rinktis norimą veiklą ar žaidimą, kurie atitinka jo pomėgius, gebėjimus, pažinimo lygį, socialinę ir emocinę brandą. Plėtoti šias prigimtinės galias padeda į ugdymo procesą integruojami STE(A)M (gamtos mokslai, technologijos, inžinerija, menai, matematika) metodikos elementai. Ikimokyklinukai mokosi pasirinkti ir įveikti iššūkius, priimti sprendimus, veikti drauge, būti kūrybiškais. Vaikai kviečiami eksperimentuoti, tyrinėti, pasirinktas temas išanalizuoti skirtingų dalykų - gamtos, mokslų, matematikos, inžinerijos, technologijų ir menų kontekste. Ugdymo(si)

procesuose ugdymo kokybei gerinti siekiama panaudoti informacinių ir komunikacinių technologijų teikiamas galimybes. Lopšelyje-darželyje yra atskira pojūčių, relaksacinė erdvė.

Įstaigos savitumas išsiskiria inovatyviais pastato architektūros sprendimais, įprasminamais kuriant edukacines erdves, orientuotas į kontekstus darniam, visuminiam, įtraukiam, sudarančiam skirtingų galimybių veikti, komunikuoti ugdymuisi. Įstaigoje užtikrinamas neįgaliųjų taip pat tėvelių su vaikais vežimėliuose patekimas į patalpas, patekimui į antrą aukštą suprojektuotas keltuvas. Esant reikalui darbuotojai gali pasinaudoti keltuvu nusileidimui į rūšį. Pirmame ir antrame aukšte įrengti sanitariniai mazgai pritaikyti žmonėms su negalia. Įstaigoje įrengta moderni vėdinimo sistema, turinti galimybę vasarą tiekiamą orą, daliniai atvėsinant visose patalpose, kas sudaro komfortišką vaikų buvimą karštomis vasaros dienomis. Įrengtos inovatyvios lauko erdvės: multifunkcinė žaidimų erdvė su kalneliais ir tuneliais, taip pat bėgimo takeliu, patirčių erdvės vaikų pasirodymams, lauko lysvės, basų kojų takas. Sudarytos sąlygos pasivaikščioti, stebėti gamtą įvairiais metų laikais, tyrinėti, eksperimentuoti ir žaisti

Lopšelis-darželis nauja ikimokyklinio ugdymo įstaiga telkianti naują bendruomenę bendravimui ir bendradarbiavimui, pažinimui, kūrimui, savitumo paieškoms.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą. Pirmoji patirtis, vaiko ryšys su jam svarbiais globėjais ir aplinka pirmaisiais gyvenimo metais daro įtaką mažų vaikų besivystančių smegenų struktūrai, sukuria pamatus būsimai patirčiai ir vaikų reagavimui į ją, todėl ankstyvojoje vaikystėje įgyta patirtis padeda pagrindus tolimesnei vaiko raidai ir mokymuisi. Ikimokyklinio ugdymo programos turinio pagrindą sudaro humanistinė filosofija akcentuojanti vaiko visapusišką ir harmoningą vystymąsi, paremtą laisvės, kilnumo, pakantumo, lygybės ir solidarumo dvasia, pasirengimą savarankiškam gyvenimui visuomenėje, sveikatos puoselėjimo, saviraiškos ir savirealizacijos galimybių ugdymo(si) procese svarbą bei nuolatinį ugdymo turinio atsinaujinimą.

Programos atnaujinimas ir tobulinimas. Ikimokyklinio ugdymo programą numatoma atnaujinti ir tobulinti pasikeitus situacijai, poreikiams ar ugdymo tendencijoms. Atsižvelgiant į vaikų pasiekimus, remiantis vertinimo analize tobulinamas, koreguojamas ir papildomas ugdymo turinys, formos bei metodai.

2. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Socialinio emocinio kryptingumo – gerbiama vaiko nuomonė, vaikas turi teisę pats rinktis veiklą ir veikti savaip, sudaromos sąlygos vaiko kultūrai puoselėti. Plėtojamas jo individualumas, nepriklausomybė, savarankiškumas, garantuojama jo teisė gyventi ir elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį.

Demokratiškumo – vaikas gerbiamas kaip asmenybė, ugdoma vaiko ir suaugusiojo tarpusavio pagarba, pasitikėjimas, jis ugdomas būti savarankišku, gebančiu pasirinkti. Ugdymas remiasi pripažintomis vertybėmis, dorine kultūra. Vaikas renkasi veiklą pagal savo poreikius, galimybes, išklausoma jo nuomonė, sudaromos sąlygos vaiko siūlomoms idėjoms įgyvendinti.

Individualizavimo – ugdymo procesas organizuojamas vadovaujantis holistiniu požiūriu, pripažįstama ir puoselėjama vaiko individualybė, visiems Darželį lankantiems vaikams sudaromos galimybės ugdytis pagal savo gebėjimus, poreikius, amžių, parenkant metodus, turinį, pritaikant aplinkas. Įvertinę kiekvieno vaiko poreikius ir gebėjimus, numatome realius vaiko ugdymo(si) tikslus, pritaikome ugdymo turinį. Nuolat stebima vaiko daroma pažanga, numatoma tolesnė ugdymo(si) perspektyva.

Sveikatingumo – kuriama fiziškai ir psichologiškai saugi aplinka, kurioje vaikas ugdomosi sveikos gyvensenos įgūdžių. Savarankiškai laikosi asmens higienos, aktyvios veiklos, poilsio ir maitinimosi ritmo, saugiai jaučiasi ir tinkamai elgiasi artimiausioje aplinkoje.

Kūrybingumo – prigimtines kūrybines vaiko galias ir saviraišką skatina ir puoselėja kūrybiškas pedagogų požiūris į ugdymą. Meninė veikla integruojama į kitas ugdymo veiklas, sudaromos sąlygos vaiko saviraiškos ir kūrybinių galių plėtojimui.

Visuminio Integralumo: ugdymo procesas organizuojamas taip, kad atskiros ugdymosi sritys būtų integruojamos tarpusavyje, taikomi metodai, priemonės, kitų su vaikais dirbančių specialistų

veikla, užtikrinant vaiko visuminį ugdymą(si). Užtikrinama visų ugdymo sričių darna.

Sąveikos – ugdymas grindžiamas visų proceso dalyvių – vaiko, tėvų (globėjų, įtėvių), ikimokyklinio ugdymo mokytojų ir kitų asmenų, dalyvaujančių įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo programą, sąveika.

Atsinaujinimo – vaikų ugdymas atviras, kritiškai vertinantis ir priimančias naujoves, pokyčius. Ugdymo turinys nuolat atnaujinamas, derinamas su ugdymui keliamais tikslais ir uždaviniais. Šiuo principu pabrėžiame, kad ikimokyklinė įstaiga yra atvira nuolatinei kaitai, ji visada pasirengusi kritiškai ir kūrybiškai perimti naują patirtį.

Tęstinumo - tęsiamas ankstesniuose amžiaus tarpsniuose pradėtas vertybinių nuostatų, gebėjimų ugdymas, šeimoje pradėtas pozityvus vaiko ugdymas. Išlaikoma dėmė su priešmokyklinio ugdymo bendrąja programa.

Darnios plėtros: ugdymas grindžiamas ekonominio, ekologinio, aplinkosauginio, kultūrinio ir socialinio tvarumo principais, centre – vaiko aktyvios piliečio pozicijos ugdymas.

Įtraukties – siekiama tenkinti vaikų grupės ir / ar konkretaus vaiko poreikius, tikslingai parenkant

priemonės ir / ar ugdymo(si) metodus, individualizuojant, personalizuojant ugdymo turinį.

Partnerystės ir bendradarbiavimo – nuolat palaikomas glaudus vaiko tėvų (įtėvių, globėjų) - darželio bendradarbiavimas. Keičiamasi nuomonėmis, informacija, išvalgomis, dalinamasi patirtimi, kartu ieškant tikslų įgyvendinimo būdų. Šeima aktyvus ugdymo proceso dalyvis, partneris. Vaikas ugdomas atsižvelgiant į jo auklėjimo šeimoje tradicijas, tėvų lūkesčius, vaiko įgytą patyrimą, nuostatas, įpročius.

Konfidencialumo - garantuojama, kad apie vaikų pasiekimus ir jų vertinimą informacija nebus viešinama. Apie vaiko ugdymą(si) ir jo vystymą(si) tėvams (globėjams, rūpintojams) ir su vaiku dirbantiems specialistams informacija teikiama individualiai.

3. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Tikslas – atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, į vaiko prigimtines galias, ugdymo(si) poreikius, jo individualią patirtį, vadovaujantis humanistinėmis, demokratinėmis vertybėmis, užtikrinti palankias asmenybės raidos ir ugdymo(si) sąlygas bei priešmokyklinio ugdymo tęstinumą.

Uždaviniai:

1. Integraliame ugdymo procese tenkinti kiekvieno vaiko individualius poreikius derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko veiklą, pripažįstant žaidimą ir kasdienį vaiko gyvenimą grupėje kaip neatsiejamą ugdymo dalį.
2. Stiprinti vaikų psichinę ir fizinę sveikatą, atpažinti kiekvieno vaiko asmenybės raidos ypatumus
- 3.—Suprasti savo tapatumą, pozityviai bendrauti, bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, mokytis spręsti kasdienes problemas.
- 4.—Taikyti programos ugdymo turinį, atsižvelgiant į kiekvieno vaiko poreikius, galimybes, lūkesčius.
5. Sukurti saugią, nuolat kintančią, ugdančią, turtingą, vaiko prigimtį atitinkančią, jo fizinių ir dvasinių galių vystymąsi stimuliuojančią, individualius vaiko poreikius ir gebėjimus bei raidos stadijas atliepiančią, ugdymo(si) aplinką.
6. Plėtoti pasitikėjimu ir pagarba, aktyvia partneryste grindžiamą, tikslingą bendradarbiavimą su šeima.
7. Stiprinti vaiko nuostatą tyrinėti, eksperimentuoti, atrasti ir mokytis žaidžiant.
8. Bendrauti ir bendradarbiauti su šeima, palaikant pasitikėjimą, abipusį supratimą,

pagarbą ir keitimąsi patirtimi, puoselejant šeimos ir vaiko kultūrą.

- Siekiant individualios vaiko ugdymosi pažangos, skirtingais būdais fiksuoti, analizuoti, vertinti ir aptarti vaiko pasiekimus bei daromą pažangą su tėvais, švietimo pagalbos specialistais, mokytojais.

4. UGDYMO TURINYS, METODAI IR PRIEMONĖS

Vaikų ugdomoji veikla yra vientisas procesas. Jis neskaidomas į atskiras sritis ir vyksta integruotai. Ugdymo turinys įgyvendinamas per įvairias veiklas. Ugdymo turinys – tai ką siūlys vaikas ir ką siūlysimė vaikui, kad jis ugdytųsi numatytas vertybes nuostatas, gebėjimus, įgytų būtiną gyvenimo patirtį. Įgyvendinant Ikimokyklinio ugdymo programą, ugdymo turinys orientuotas į ankstyvojo ir ikimokyklinio amžiaus vaikų galimybes ir augimą, sudarytas pagal sritis (žr. 1 pav).

Vaikas					
Lūkesčiai					
Sveikas	Orus	Bendraujantis	Smalsus	Kuriantis	Sėkmingai besiuogdantis
Ugdymosi pasiekimų sritys					
1.Kasdieniai gyvenimo įgūdžiai 2.Fizinis aktyvumas	1.Emocijų suvokimas ir raiška 2.Savireguliacija ir savikontrolė 3.Savivoka ir savigarba 4.Santykiai su suaugusiais 5.Santykiai su bendraamžiais	1.Sakytinė kalba 2.Rašytinė kalba	1.Aplinkos pažinimas 2.Skaičiavimas ir matavimas	1.Meninė raiška: muzika, šokis, vaidyba, vizualinė raiška 2.Estetinis suvokimas	1.Iniciatyvumas ir atkaklumas 2.Tyrinėjimas 3.Problemų sprendimas 4.Kūrybiškumas 5.Mokėjimas mokyti

1 pav.

Ugdymo(si) pasiekimo sritys išdėstytos pagal vaiko lūkesčius - *sveikas, orus, bendraujantis, smalsus, kuriantis, sėkmingai besiuogdantis*. Šios sritys apima ir aštuoniolika pagrindinių ugdymo sričių, rekomenduojamų Ikimokyklinio ugdymo vaiko pasiekimų apraše. Sritys išskirtos siekiant visuminio vaiko asmenybės ugdymosi ir atsižvelgiant į vaiko raidos bei ugdymosi ypatumus. Kiekvienoje ugdymo(si) sričių numatoma žingsniais vaiko pasiekimas ir ugdymo gairės. Ugdymosi gairėse pateikiamos tik tam tikros galimos vaikų ugdymosi situacijos (spontaniškos, vaikų sumanytos veiklos, mokytojų inicijuojamos, pasiūlytos veiklos, veiksenos). Mokytojas pasinaudodamas ugdymo gairėmis pats kuria ir įgyvendina ugdymo turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius. Sudarant ugdymo turinį siekiama integraliai ugdyti vaikų gebėjimus, įgūdžius, vertybines nuostatas

kasdieninės veiklos metu, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio ypatumus, pagrindine veikla įvardijant žaidimą. Išskirtos pasiekimų sričių grupės atitinka socialinę, pažinimo, komunikavimo, sveikatos saugojimo ir stiprinimo, meninę, mokėjimo mokytis kompetencijas. Kiekviena kompetencija ugdoma orientuojantis į esminius gebėjimus, nuostatas ir vaiko patirtį. Per jas atskleidžiama 18 vaiko ugdymo(si) sričių.

Mokslo metų pradžioje rengiami ilgalaikiai grupių veiklos planai, atsižvelgiant į Darželio strateginį planą, bendruomenės poreikius, nustatant tikslus, uždavinius, apibrėžiant prioritetus ir priemones uždaviniams vykdyti.

Koreguojant ikimokyklinio ugdymo programos ugdymo turinį, atsižvelgėme į „Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodiką“ (2021 m.), įgyvendinant projektą Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“, „Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašo“ (2014 m.) rekomendacijas.

Vaiko gebėjimus, vertybines nuostatas ir veiksenas suskirstėme į penkias ugdymo kryptis, kurias sudaro tam tikrų pagrindinių gebėjimų sričių ugdymas bei į visas sritis integruojamų gebėjimų ugdymas:

1. Socialinio ugdymo kryptis - save suvokiančio, oraus vaiko ugdymas.
2. Pažinimo ugdymo kryptis – smalsaus vaiko ugdymas.
3. Sveikatos ugdymo kryptis – sveiko vaiko ugdymas.
4. Meninio ugdymo kryptis - kuriančio vaiko ugdymas.
5. Komunikavimo kryptis – bendraujančio vaiko ugdymas.

Programoje išskirtos trys ugdymo turinio sudedamosios dalys:

- esminė nuostata, esminis gebėjimas;
- 1-3 m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai;
- 3-5 (6) m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai.

Esminėje nuostatoje, esminis gebėjimas- aprašyta pagrindinė tam tikros ugdymo(si) srities nuostata ir gebėjimas, remiantis “Ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimų aprašu”.

1. Skiltyje „Vaikų veiksėnų pavyzdžiai“ numatyta, ką galėtų veikti 1-3 m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.
2. Skiltyje „Vaikų veiksėnų pavyzdžiai“ numatyta, ką galėtų veikti 1-3 m. vaikas, kad įgytų siektinus gebėjimus, žinias, supratimą.

Socialinė kompetencija
Savivoka ir savigarba

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Save vertina teigiamai. Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/ mergaitė, priskiria save savo šeimai, grupei, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.

1-3 m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai	3-5 (6) m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Reaguoja į pasakytą savo vardą. ● Pradeda jausti savo kūno buvimą – apžiūrinėja, tyrinėja savo rankas, kojas, stebi jų judėjimą. ● Žaidžia įvairius žaidimus su veidrodžiu: žiūri į save iš šono, iš priekio, žiūri į save kartu su kitais vaikais. ● Apžiūrinėja, liečia kitą vaiką, tyrinėja jo kūną. ● Žaidžia vardų žaidimus, stengdamasis pasakyti savo ir grupės draugų vardus. ● Žiūrinėja nuotraukas, stebi vaizdajuostes, kuriose atpažįsta save, savo šeimos narius, grupės draugus. ● Žaidžia žaidimus (katutes, virė košę ir t. t.) ● Judina ir pavadina savo kūno galūnes, paglosto pilvuką, pasidžiaugia, koks jis pilnas. ● Eksperimentuoja su daiktais, tyrinėdami savo kūno galimybes. ● Visu kūnu, įvairiais būdais rodo, koks jis didelis, rodo ir įvardina veido organus, ploja rankomis, trepsi kojomis, purto, sukioja galvą. ● Reaguoja į pagyrimus ir pastabas, pasitiki grupėje dirbančiais suaugusiais, palankiai sąveikauja su kitais į grupę ateinančiais žmonėmis. ● Paskatintas dalinasi savo žaislais. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pratinasi pažinti save ir savo kūną. ● Žino savo amžių ir lytį. ● Supranta ir skiria mergaites nuo berniukų pagal vardus, išvaizdą, aprangą. ● Geba išvardinti savo kūno dalis. ● Pasitiki savimi bendraujant su kitais. ● Geba būti savarankiškas. ● Pasakoja apie save praeities nutikimus naudodamas įvardžius: aš, mane. ● Nusako savo mėgstamus žaislus, daiktus, valgi. ● Pasako teigiamą nuomonę apie save, apie savo išskirtinumą ir gebėjimus. ● Žaidžia bendrus žaidimus su bendraamžiais, susikuria taisykles ir sąžiningai jų laikosi. ● Pasako, papasakoja apie savo šeimą, brolius, seseris, močiutę, tėtį, mamą. ● Dalyvauja vaikų grupės veiklose: pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose.. ● Piešia save, nulipdo, aplikuoja. ● Nuskriaustas ar įžeistas pats bando ieškoti išeities, pasitraukia iš žaidimo ar veiklos. ● Geba pasakyti, sugalvoti ką norėtų veikti. ● Žino, pasirenka priemones, vietą žaidimams, kokiai nors veiklai. ● Paskirtą užduotį atlieka iki galo. ● Supranta, žino, kad visi vaikai yra svarbūs ir turi lygias teises. ● Žino ir supranta žmogaus kūno dalių funkcijas ir galimybes.

Emocijų suvokimas ir raiška

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Atpažįsta ir įvardina savo emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).

1-3 m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai	3-5 (6) m. vaikų veiksėnų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Parodo vietas, pažymėtas griežto veido paveikslėliais. ● Vartoja žodžius „liūdnas“, „linksmas“, „piktas“, „geras“ ir pan. ● Rodo užuojautą draugui, kartu džiaugiasi. ● Parodo mimika savo emocinę būseną: linksmas, piktas, liūdnas ir t. t. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Žaidžia mimikos-nuotaikos žaidimus stebėdamas save veidrodyje, atkartodamas draugo mimiką. ● Žaidžia su nuotaikų kortelėmis. ● Stebi suaugusius, mėgdžioja juos, mokosi iš jų. ● Žaisdamas, kūno raiška, mimika imituoja įvairias emocijas būsenas.

	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia žaidimus be žodžių. • Pastebi draugo emocinę būseną: kartu džiaugiasi, paguodžia, paglosto. • Dalyvauja akcijose „Savaitė be patyčių“, „Draugystės kelias“, „Globojame žvėrelius“ ir pan. • Dalyvauja diskusijose „Kas gerai ir kas blogai“, klausytų pasakėlių, stebėtų spektaklių, animacinių filmukų aptarimuose.
--	---

Savireguliacija ir savikontrolė

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Nusiteikęs sutelkti dėmesį, būti kantrus, valdyti emocijų raišką ir elgesį. Bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti. Sutelkia dėmesį klausymui, stebėjimai, veiklai, laikosi susitarimų.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Žaidimą greta ir kartu užmezga bei palaiko tokiais veiksmais: stebi, ką daro kitas, ima tą patį arba tokį patį žaislą ir mėgdžioja kito veiksmus. • Žaisdamas reiškia pasitenkinimą, palankumą kitam: šypsosi, juokiasi, glosto. • Domisi bendraamžių veikla, žaidimais, gerai mėgdžioja žinomus veiksmus, stengiasi trumpam įsijungti į kito vaiko žaidimą. • Nueina šalin, jeigu kas nepatinka, atsisako bendros veiklos. <p>Noriai laikosi dienos ritmo: žaidžia, plaunasi rankas, eina miegoti, valgyti, pasivaikščioti ir t. t.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kartu su auklėtoja kuria grupės susitarimus. • Žaidžia bendrus žaidimus su bendraamžiais, susikuria taisykles ir sąžiningai jų laikosi. • Žino, kad pas suaugusiuosius galima kreiptis prašant pagalbos, patarimo. • Moka būti atidūs, išklausant kitų bendraamžių, šeimos narių. • Geba tartis, derina veiksmus dirbdamas ar žaisdamas kartu su kitais. • Žino, kad reikia spręsti problemas iškilus neaiškumams. • Atlieka suaugusiųjų įpareigojimus ir konkrečias užduotis. • Mokosi suprasti, pajusti skirtumus tarp gyvenimo šeimoje ir vaikų grupėje ir darželio aplinkoje. • Dalyvauja situaciniuose draugystės žaidimuose. • Žaidžia kortelių žaidimus apie vaikų pareigas.

Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Pasitiki pedagogais, juos gerbia, iš jų mokosi, drąsiai reiškia savo nuomonę, derasi, žino, kaip reikia elgtis su nepažįstamais suaugusiais. Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalinasi žaislais, tariasi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.

1,5-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Mėgsta žaisti su juo besirūpinančiu suaugusiuoju. • Džiaugiasi svečiais grupėje, noriai svečiuojasi kitoje grupėje. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pripažįsta netinkamai pasielgęs, bando, moka ištaiso klaidą: numetęs(-usi) pakelias, pastūmėjęs(-usi) atsiprašo, išpylęs(-usi) pašluosto, išvalo.

<ul style="list-style-type: none"> ● Pradedama žaisti „Šeimos” žaidimus. ● Žaisdamas kalbina kitus vaikus, atsiliepia į kvietimą bendrauti. ● Žaidžia greta kitų vaikų, siūlo žaislus, užmezga bendrą žaidimą. ● Supranta neiginius ne, negalima, nedaryk. ● Supranta klausimus kas?, kur? ● Pradedama dalintis daiktais, žaislais. ● Ramiai atsisveikina su tėvais. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Padeda draugui, kai jam reikia pagalbos (užriša, užsega) atsitikus nelaimei kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. ● Dalyvauja vaikų grupės veiklose: pokalbiuose, žaidimuose, šventėse, įvairiuose kituose renginiuose.. ● Žino apie tinkamą elgesį namuose, svečiuose, viešuose vietose. ● Kreipiasi į suaugusiuosius prašydamas pagalbos, patarimo. ● Lengvai atsisveikina su tėvais, džiaugsmingai juos pasitinka po išsiskyrimo. ● Samprotauja, ką darytų, kur kreiptųsi nutikus nelaimei. ● Žaidžia grupinius žaidimus, tariasi dėl vaidmenų, siūlo idėjas. ● Palaukia eilėje, kol kitas pažais su norimu žaislu. ● Drąsiai diskutuoja su suaugusiais, išreiškia savo nuomonę (net ir skirtingą). ● Dalinasi su grupėje dirbančiais suaugusiais ir bendraamžiais savo rūpesčiais, patyrimais, domisi jų jausmais, užjaučia, pasiūlo savo pagalbą. ● Su draugais kuria grupinius plakatus, knygeles, žemėlapius.
---	---

Iniciatyvumas ir atkaklumas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Džiaugiasi pasiektu rezultatu, savarankiškai ieško kontaktų su suaugusiuoju, bendraamžiais. ● Stengiasi pats apsirengti, nusirengti. ● Pats bando tvarkytis žaislus, drabužėlius ir kt. ● Bando padėti, paguosti draugą. <p>Tęsia pradėtą žaidimą, nors ir iškyla nedidelės kliūtys.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Užkalbina į grupę atėjusius svečius, palaiko pokalbį. ● Lengvai priima suaugusiojo pasiūlytas priemones, žaidimo būdus, ir pats toliau kuria žaidimą. ● Priima draugų kvietimą žaisti, pats siūlo idėjas veikti, deda pastangas, jas įgyvendinti. <p>Pratęsia pradėtą žaidimą kitą dieną, siūlo draugams jį tęsti.</p>

Komunikavimo kompetencija

Sakytinė kalba

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Nusiteikęs išklaudyti kitą ir išreikšti save bei savo patirtį kalba. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreikšdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
----------------------------------	-------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> • Mėgdžioja įvairius garsus, garsažodžius, žodžius. • Imituoja žaislų skleidžiamus garsus. • Reaguoja į vieną iš dviejų garsų, kuriuos skleidžia skirtingi daiktai. • Nustato garso sklidimo vietą (eina garso sklidimo kryptimi). • Reaguoja į garsiažodžius sutartu ženklu. • Skiria draugų ir auklėtojų balsus. • Įsiklauso ir pakartoja 2-3 skirtingos skiemeninės struktūros žodžius (mama – mamytė, katė – kattytė). • Vartoja daiktų, žaislų, žinomų gyvūnų pavadinimus. • Skiria žmogaus ir gyvūnų kūno dalis. • Žaidžia žodžiais ir kuria naujus žodžius • Vartoja įvardžius,rieveiksmius, būdvardžius ir bando juos tarpusavyje derinti. • Apibūdina jam žinomus daiktus, veiksmus, parodo juos paveikslėlyje. • Mėgdžioja taisyklingą, vaizdingą pedagogo kalbą. • Veiksmus ar būsenas vadina tikraisiais jų pavadinimais. • Žino savo ir artimųjų vardus. • Atlieka žaidybinius judesius, tinkančius žinomiems žaidimams. • Klausosi sekamų pasakų, muzikos įrašų ir pan. • Kalbą imituoja judesiais. • Įvairiose kasdieninėse situacijose pasireiškia pirmieji mandagumo žodeliai. • Naudojasi ir tausoja knygeles. • Naudojasi knygelėm –pasuka detales, uždengia ir atidengia paslėptus paveikslėlius. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deklamuoja eilėraščius. • Seka girdėtas pasakas ir kuria patys, keisdami pabaigą, įvykių seką, veikėjus. • Seka pasakas be galo, supranta jų prasmę. • Kuria skaičiuotes, ketureilius, garsų pamėgdžiojimus. • Supranta priežodžių, patarlių reikšmę. • Atkartoja greitakalbes. • Mokosi minti mįsles. • Įvardina veiksmus. • Kalboje vartoja įvairias kalbos dalis. • Aktyviai dalyvauja pokalbyje, į klausimus atsako išplėstiniais sudėtiniais sakiniais. • Nuosekliai ir rišliai pasakoja apie patirtus įspūdžius, keliones, šeimą, draugus ir kt. • Apibūdina žaislus, daiktus, vaisius, daržoves, gyvūnus, augalus, metų laikus. • Pasakoja pagal planą. • Papasakoja kūrinėlių turinį. • Kuria apibūdinamąjį pasakojimą be vaizdinių priemonių. • Geba sugalvoti pasakojimui pabaigą ar pradžia. • Sugalvoja visą rišlų pasakojimą. • Sukuria spontanišką pasakojimą bet kuria tema. • Rišliai, sklandžiai, nuosekliai reiškia pageidavimus, mintis. • Jaučia teksto intonavimą. • Kuria, fantazuoja. • Žaidžia siužetinius, vaidmeninius žaidimus.
---	---

Rašytinė kalba

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu. Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Keverzoja vertikaliomis ir horizontaliomis linijomis. • Spalvina paveikslėlius. • Bando „rašyti“. • Vartydamas knygeles, klausinėja suaugusiojo „kas čia“. • Domisi aplinkoje esančiomis raidėmis, simboliais, pastebi panašumus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vartydamas knygeles, ieško savo vardo raidės. • „Skaitydamas“ grupėje, gatvėje esančius užrašus, pats bando skaityti. • Gamina knygeles, jas skaito. • Išbandydamas aplinkoje esančias rašymo, vaizdavimo priemones kuria pasakojimą ant smėlio, sniego, lapo.

<ul style="list-style-type: none"> • Kuria išgalvotus pasakojimus piešiniais, žodžiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Džiaugiasi suradęs žinomas raides knygelėje, gatvės reklamose. • Įvardina žodžių ilgį, išgirsta garsą pagal plojamus skiemenis, suranda tą pačią raidę. • Žaisdami siužetinius žaidimus įvardija, kad vilkas- piktas, princesė- graži ir pan. • Nupiešęs piešinį pasirašo ar nukopijuoja savo vardą. • Savo knygelėse prie nupieštų objektų parašo „mama“, „tėtė“. • Žaidžia raidžių kortelių žaidimus. • Žaidžia pasiūlytus, išmokus pirštukų žaidimus. • Lape ritmiškai atkartoja tą patį ornamentą.
--	---

Estetinis suvokimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Domisi, gėrиси, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Kalba apie savo, draugo kūrybinį darbėlį. • Stebi darželyje vaidybinius spektaklius, koncertus, pasakoja savo įspūdžius. • Emocingai reaguoja klausydamas muzikos, pasakų, žiūrinėdamas savo ir kitų piešinėlius, spalvingas knygelių iliustracijas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Klausosi dainelių, pasakų su emociniais sušukimais, garsažodžiais. • Ryto rate dalinasi įspūdžiais, ką matė ateidamas į darželį, savaitgalio išvykose. • Po pasirodymo grupės spektaklyje, koncerte tėveliams, dalinasi įspūdžiais, džiaugiasi kaip pavyko jam ir kitiems. • Gėrиси savo ir kitų sukurtomis knygelėmis, vertina, pasako kodėl gražu.

Meninė raiška

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Ant didelio lapo keverzoja, „paišena“ braižo, suka įvairias linijas, naudoja įvairias piešimo, tapymo priemones (guašas, akvarelė, klijai). • Tapo pirštukais, delniukais, šlampuoja, taškuoja. • Keverzoja vertikalius ir horizontalius brūkšnius. • Piešia ore apskritimą. • Tapo įvairius ornamentus. • Piešia, tapo įvairias formas, jų derinius. • Skiria, vardina spalvas. • Plėšo, glamžo popierių. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia muzikinius- ritminius žaidimus, skanduotes. • Vaidmeniniuose žaidimuose keičia balso intonacijas. • Su auklėtojos pagalba ir be jos ruošia dekoracijas, parenka ir tikslingai panaudoja aplinkos daiktus, drabužius savo žaidimams. • Savo geriausiems draugams pasakoja savo „paslaptis“, pasidalina savo rūpesčiais su auklėtoja. • „Rašo“, keverzoja, piešia raides, simbolius smėlio dėžėje, lape, lentoje, sniege įvairiomis

<ul style="list-style-type: none"> ● Didžiuojasi savo atliktais „meno kūriniais“. ● Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ● Dainuoja kartu su suaugusiuoju. ● Balsu atkartoja gamtos, mechaninius garsus, garsažodžius. 	<ul style="list-style-type: none"> ● priemonėmis (pagaliukais, pieštukais, pirštu ir pan.). ● Dekoruoja, aplikuoja, lipdo ir pan. pažįstamas raides. ● Drąsiai eksperimentuoja, tyrinėja.
---	--

Pažinimo kompetencija

Aplinkos pažinimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir noriai mokosi ja naudotis.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Stebi objektus ir reiškinius, remiantis suaugusiojo ir savo patirtimi. ● Pasako savo, mamos, brolio ir kitų šeimos narių vardus. ● Daug klausinėja „Kas čia?“ ● Žino kur eiti, kai suaugęs kviečia „į salę“, „į miegamąjį“, „į rūbinėlę“, „į smėlio dėžę“ ir t.t. ● Stebi naminius gyvūnus, paukščius, jų elgesį, bendravimą tarpusavio ir su žmonėmis, vystymąsi. ● Mato laukinius gyvūnus ir paukščius jam prieinamoje saugioje aplinkoje. ● Atpažįsta gyvūnų ir paukščių iliustracijas, fotografijas, mėgdžioja judesius, garsus. ● Spalvina gyvūnų ir paukščių trafaretus, bando piešti, lipdyti. ● Dainuoja apie juos, vaidina, klausosi kūrinėlių. ● Pasakoja apie savo augintinius. ● Stebi augalų augimą, žydėjimą, mokosi saugoti, prižiūrėti gamtą. Su suaugusiuoju sodina augalus. ● Skiria metų laikus, stebint gyvąją gamtą. ● Susipažįsta su įv. gamtos ir oro reiškiniais: giedra, lietus, sniegas, griaustinis, vaivorykštė. ● Susipažįsta su žmonių, gyvūnų ir augalų gyvenimo ritmo įvairove skirtingu paros metu. ● Atranda naujas veiklas naudodami gamtines medžiagas (žaidžia su smėliu, vandeniu, rankioja akmenėlius ir t.t.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ryto rate pasakoja apie orą, metų laiką, jų požymius. ● Su suaugusiais rengia dekoracijas Kalėdų, Velykų, ir kt. šventėms, aprangą, scenarijų, simboliką. ● Kuria su auklėtoja elgesio gamtoje taisykles: išvykose į gamtą švarina ją, rūšiuoja šiukšles. ● Aplanko tėvelių darbovietes, susipažindami su jų profesijomis. ● Žaisdamas šeimos žaidimus, imituoja tėvelių profesijas, „keliauja“ į jų darbovietes. ● Padedant tėveliams, kuria šeimos medį. ● Lankosi bibliotekoje, muziejuose, Kauno pilyje, prie Nemuno, muziejuose ir kt. Kauno lankytinose vietovėse. ● Žaidžia kūrybinius- siužetinius žaidimus: „biblioteka“, „koncertas“, „bankas“, „parduotuvė“, „aerouostas“, „autoservisas“. ● Žaidžia su kortelių žaidimais, loto apie gamtą, paukščius, profesijas, gyvūnus. ● Pavasarį sėja įvairias sėklas, stebi jų dygimą ir augimą. ● Kartu su draugais ir auklėtoja gamina sveikuolių salotas. ● Dalinasi savo kiemo istorijomis su draugais, suaugusiais. ● Pasakoja legendą apie Kauną, Vilnių, šių miestų lankytinas vietas.

Skaičiavimas ir matavimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas.

Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje, sudaryti sekas. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto padėtį erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedą suvokti laiko tėkmę ir trukmę.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Supranta ir vartoja žodžius: vienas, daug, nė vieno. ● Atrenka parodytos formos, spalvos, dydžio žaislus, daiktus. ● Komplektuoja po kelis žaislus, kurie tarpusavyje susieti aiškia prasme. ● Grupuoja daiktus pagal dydį, aukštį. ● Suvokia laiką pagal savo gyvenimo ritmą. ● Suvokia daiktų padėtį erdvėje (ant, po, aukštai, žemai, arti, toli). ● Jaučia judėjimo kryptį (pirmyn, atgal, ratuku). ● Susipažįsta su įv. formomis (apskritimas, trikampis, kvadratas, stačiakampis...), ir pastebi artimiausioje aplinkoje – saulė panaši į skritulį, namo stogas – į trikampį. ● Rūšiuoja daiktus pagal spalvą. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Matuoja grupę žingsniais, pėdomis matuoja kilimą ● Vaikšto po darželį, praverdami visas duris ● Įsimena ir skaičiuoja, kiek daug įvairios paskirties patalpų, tuštumų. ● Tyrinėja kiemo erdvę. ● Skiria dešinę, kairę kūno puses. ● Orientuojasi pirmyn, atgal, kairėn, dešinėn. ● Mokosi skirti judėjimo kryptį. ● Orientuojasi popieriaus lapo paviršiuje. ● Sugeba surasti pažįstamų formų daiktus aplinkoje. ● Grupuoja figūras pagal formą, spalvas. ● Skiria spalvas, atspalvius. ● Ryto rate skaičiuoja mergaites ir berniukus, padedant auklėtojai ir visus vaikus. ● Skaičiuoja savo pirštukus. ● Žaidžia kiekinius skaičiavimo žaidimus. ● Lanksto popierių pusiau, į 2,4 dalis. ● Žaidžia žaidimus su skaitmenų kortelėmis, pritaiko atitinkamą skaitmenį daiktų grupei. ● Žaisdami išsiskaičiuoja naudodami skaičiuotes. ● Savo pasakojimuose naudoja sąvokas „šiandien“, „rytoj“, „išėiginės dienos“. ● Klausinėja, kiek laiko žaisime, kelinta valanda, už kiek laiko eisime miegoti, kiek liko laukti iki kito gimtadienio. ● Kuria kalendorių, žaidimuose naudoja smėlio laikrodį.

Tyrinėjimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando, samprotauja. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Laisvai juda grupės erdvėje, domisi kas, kur yra. ● Parodo save, savo kūno dalis. ● Žaisdamas, stebi ką daro kitas vaikas, kartu žaidžia. ● Pats pasiima žaislus, priemones, padeda juos į vietą. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Tirpina sniegą, užšaldo vandenį, piešia ant šlapio popieriaus. ● Tyrinėja daiktus ant šviesos stalo, šviesos dėžučių. ● Stebi ir tyrinėja gamtos reiškinius, kuria gamtininko kalendorių. ● Prižiūri daržą gamtos kampelyje ir lauke (stebi, matuoja).

<ul style="list-style-type: none"> ● Žaidžia sensorinius didaktinius žaidimus kvapui, skoniui, jutimui. ● Bando įvairius garso išgavimo būdus, panaudojant aplinkos daiktus, savo kūną (beldžia, tuksena, kūno perkusija ir t.t.). ● Pavadina kai kuriuos gyvūnus, paukščius, pažįsta kai kuriuos augalus. ● Skiria kelias daržoves, vaisius pagal skonį, išvaizdą. ● Pastebi ir nusako koks oras. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Žaidžia kontrastų žaidimus, įv. Atpažinimo žaidimus. ● Atlieka bandymus su balansinėmis svarstyklėmis. ● Žaidžia su kortelių rinkiniais susipažinimui su gyvūnais, pavojingais daiktais. ● Išbando magnetą grupės aplinkoje, lauke. ● Su auklėtoja kuria išvykos žemėlapi.
---	--

Mokėjimas mokytis

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, spręsdamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Apžiūrinėja aplinkos daiktus, klausinėja ką su jais daryti, juos naudoja žaidimuose. ● Vienas ir su draugais stato, konstruoja, dėlioja dėlionės. ● Noriai žaidžia naujus žaidimus. ● Žaisdamas mėgdžioja įvairius gyvūnus, žmones. ● Dėlioja žaislus, daiktus pagal dydį, spalvą. ● Pastebi ir išbando grupėje naujai atsiradusias priemones, žaislus. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Moka lyginti supančioje aplinkoje daiktų grupes (daugiau-mažiau-lygu). ● Mokosi skaičiuoti daiktus iki 10. ● Renka informaciją įvairiais būdais: varto knygeles, enciklopedijas, klausinėja apie jose esančią informaciją, su tėveliais „naršo kompiuterį“. ● Stengiasi suprasti sąvokas: tiek pat, po lygiai, daugiau, mažiau, labai daug. ● Mokosi skaičiuoti iš kairės į dešinę ir atvirkščiai. ● Mokosi teisingai pavadinti skaičius pagal linksnį ir giminę. ● Užduoda atvirus klausimus suaugusiems apie jų supančius reiškinius, objektus „kodėl“, „kaip“, „kada“ „iš kur atsiranda“. ● Susipažįsta su įvairiomis geometrinėmis formomis. ● Pratinasi lyginti gretimus skaičius ir nustatyti tarpusavio ryšius bei santykius. ● Sprendžia loginius galvosūkius. ● Mokosi lyginti kiekių ir kelintinių skaitvardžių skaičiavimą. ● Savarankiškai apibendrina judesių, garsų kieki. ● Nagrinėja skaičiaus sandarą (iš vieneto ir dviejų dalių). ● Susipažįsta su monetų apimtimi ir verte. ● Grupuoja skritulius ir kvadratus (po du ir daugiau) pagal spalvą, didumą. ● Savarankiškai dirba su geometrinėmis mozaikomis. ● Žaidžia didaktinius žaidimus,

	<ul style="list-style-type: none"> • Sudaro 1-2 daiktų grupes pagal pasirinktą ar pasiūlytą dydžio kriterijų. • Dėlioja įvairiaspalves geometrines figūras didėjimo ir mažėjimo tvarka. • Modeliuoja geometrines figūras iš daiktų siluetų. • Žaidžia loginius žaidimus, spendžia galvosūkius, mena mįsles.
--	---

Problemų sprendimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: nusiteikęs ieškoti išeičių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti. Atpažįsta ką nors veikiant kilusius sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl jie kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Mėgindamas spręsti konfliktą mėgdžioja suaugusiojo kalbą, veiksmus. • Bando įveikti kliūtį keletą kartų. • Prašo suaugusiojo pagalbos jei kas nors nepavyksta. • Žaidžia sumodeliuotus žaidimus įvairių situacijų sprendimo būdams surasti. • Atlieka nesudėtingus pavedimus. • Savo jausmus, norus reiškia mimika, žodžiais, veiksmais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia labirintų žaidimus. • Siekdamas aukštai esančio ar užkritusio daikto, panaudoja šalia esantį daiktą, žaislą. • Dalyvauja diskusijose „iš grupės gyvenimo“, aptaria vieną ar kitą grupės veiklą ar problemą • Tyrinėdamas, bandydamas pasirenka sau tinkamiausias priemones, komentuoja, kodėl jas pasirinko. • Prašo padėti, klausia patarimo. • Pasirenka iš kelių pasiūlytų sprendimo būdų.

Iniciatyvumas ir atkaklumas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais. Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Pažįsta ir randa savo daiktus, žaislus, dalinasi jais. • Džiaugiasi pagiriamas, stengiasi išmokti, kas sunkiau sekasi, stengiasi daryti pats. • Pats pasirenka ką nori veikti, ką veiks vėliau. • Žaidžia sumodeliuotą žaidimą „Kaip pasiekti šuniuką“. • Pats pasirenka kokią lėlytę aprengs, kokią knygelę vartys. 	<ul style="list-style-type: none"> • Atlikdamas darbelius, užduotėles kartoja tol, kol pavyksta: renkasi kitas priemones, būdus. • Prašo, ragina, stengiasi sudominti, kad draugai tęstų pradėtą iš vakaro žaidimą, veiklą. • Siūlo idėjas kaip įdomiau pasveikinti draugą, kokius daiktus pasiimti į išvyką ir pan. • Ištikus nesėkmei, noriai priima draugo ar suaugusiojo patarimus. • Ilgą laiką veikia, žaidžia vienas ar su draugais, pratęsia žaidimą po kiek laiko.

Meninė raiška

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
----------------------------------	-------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> ● Piešia kreidelėmis ant sienos, asfalto, lentos. ● Išbando taškymo būdą, pučia per šiaudelį. ● Piešia pagaliukais ant sniego, smėlio. ● Pasako ir skiria 1-3 pagrindines spalvas. ● Paprašytas spalvina “kamuolį” viena pasirinkta pagrindine spalva. ● Pats renkasi ir „groja” norimu muzikos instrumentu. ● Žaidinamas pedagogo atsiliepia to paties aukščio garsu, intervalu. ● Žaidžia su pedagogu situacinius žaidimus su pirštinių lėlėmis, stalo teatro lėlėmis. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Iš įvairių formų daiktų, gamtinės medžiagos kuria paveikslus, darbelius. ● Žaidžia muzikinius ratelius: „Pirmyn- atgal, kairėn- dešinėn” ir pan. ● Aktyviai klausosi paukščių balsų, vėjo, jūros bangavimo, audros, lietaus ir pan. įrašų, juos mėgdžioja, imituoja kūnu. ● Žaidžia muzikinius žaidimus balso tembrui pamatuoti, pataikyti į taktą. ● Piešia save, šeimą, apibrėžia ant popieriaus lakšto gulinčio vaiko, savo plaštakos kontūrus. ● Kuria darbelius iš gamtinės medžiagos, rengia parodėles. ● Jungia įvairaus ilgio juosteles, kuria girliandas. ● Kuria darbelius, pasirinkdamas įvairiausias technikas (teptukus, angliukus, akvarelines kreideles ir pan.) su suaugusiais margina margučius gamtinėmis spalvomis (burokėlio, svogūnų lukštu, sėmenimis ir pan.).
---	--

Sveikatos saugojimo kompetencija

Kasdieniniai gyvenimo įgūdžiai

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: noriai ugdomi sveikam kasdieniniam gyvenimui reikalingus įgūdžius. Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Prižiūri savo kūną: padedant suaugusiems plauna rankas naudodamasis muilu, šluosta jas rankšluosčiu. Ima dantų šepetėlį, apžiūri jį, mokosi juo naudotis. ● Rodo, kaip prausiasi kačiukai, šuniukai ir t.t. ● Prausia lėles, žaisliukus. ● Bando segti sagas, varstyti raištelius, apsiauti batukus, apsirengti ir nusirengti padedant suaugusiam. ● Paprašo ar parodo, kad nori į tualetą, padedamas suaugusiojo susitvarko. ● Valgo šaukštu, beveik neišliedamas, geria iš vaikiško puodelio. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Pratinasi, prižiūri, saugoja savo kūną, taisyklingai sėdi. ● Nusiplauna veidą, rankas, nusišluosto. ● Naudojasi, turi individualius vartojimo reikmenis: pastą, šukas, rankšluostį, nosinę. ● Užsiriša, atsiriša batraiščius. ● Užsisega ir atsiseiga sagas. ● Skiria drabužių ir avalynės sezoniškumą. ● Atskiria, įvertina aprangos individualumą ir skirtumus. ● Valosi dantis, skalauja burną šiltu-drungnu vandeniu. ● Dalyvauja kasmetiniuose renginiuose sveikatingumui stiprinti. ● Pritaiko įvairius posakius, palyginimus, mįsles, grožinės literatūros kūrinius apie švarą, higieną, maistą. ● Naudojasi stalo įrankiais. ● Dalyvauja diskusijose: „Ką valgome ir ko nereikėtų valgyti”, „Kodėl reikia laikytis tvarkos ir švaros”.

	<ul style="list-style-type: none"> • Kuria patiekalų receptų knygeles padedant suaugusiems. • Žaidžia žaidimus: kokie rūbeliai reikalingi pagal metų laikus. • Gamina su suaugusiais sveikus patiekalus: salotas, arbatas, užkandžius. • Dalyvauja probleminiuose pokalbiuose apie aplink slypinčius pavojus.
--	---

Fizinis aktyvumas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, išlaikydamas pusiausvyrą, spontaniškai ir tikslingai, atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Veria ant virvutės sagas. • Įkerpa popieriaus kraštą. • Meta, gauda, spiria kamuolį norima kryptim. • Vejasi kamuolį, juda paskui suaugusįjį rastomis pėdomis smėlyje, sniege. • Laikydamasis suaugusiojo rankos ar turėklų užlipa ir nulipa laiptais. • Bėgioja salėje nurodyta kryptim, reaguoja į signalą (sustoja, vėl pradeda judėti), juda greičiau-lėčiau. • Perlipa, peršoka pralenda kliūtį. • Supasi supynėse, nusileidžia čiuožyne. • Juda įvairiais būdais: ropoja, bėga, šokinėja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Žaidžia gaudynes, slėpynes. • Rungtyniauja judriose estafetėse. • Žaidžia futbolą, trikrepsį. • Dalyvauja ryto mankštose, mankštų pertraukėlėse. • Žaidžia liksvaros išlaikymo žaidimus. • Dalyvauja kasmetiniuose renginiuose sveikatingumui stiprinti (sporto šventėse, varžybose, sveikatingumo dienose). • Lipa kopėtėlėmis, laiptais, gimnastikos sienele, šokinėja per virvutę, įveikia įvairias kliūtis.

Savireguliacija ir savikontrolė

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį. Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Išbando savarankiškumą: supranta, kas jam leidžiama ir kas draudžiama. • Pats paiima žaislus, padeda į vietą. • Skiria savo ir kitų daiktus, juos rūšiuoja, naudoja pagal paskirtį. • Parodo vietas, pažymėtas griežto veido paveikslėliais. • Emocijomis, trumpais sakiniais pasakoja, kas gali atsitikti nepaisant draudimų. • Orientuojasi socialinėje aplinkoje: tyrinėja viską aplinkui darželyje, vaikų grupėje, lauke, svečiuose, supranta, kada leidžiama pabėgioti, o kada reikia tramdyti norus. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pripažįsta netinkamai pasielgęs, bando, moka ištaiso klaidą: numetęs(-usi) pakelias, pastūmėjęs(-usi) atsiprašo, išpylęs(-usi) pašluosto, išvalo. • Padeda draugui, kai jam reikia pagalbos (užriša, užsega) atsitikus nelaimei kreipiasi pagalbos į suaugusįjį. • Lipa laiptais atsargiai, neskubant, nesistumdant, palaukiant, dedant koją ant kiekvieno laiptelio, nešokinėja lipant žemyn. • Nešliaužia laiptų turėklais, nepersisveria. • Saugiai uždarinėja duris. • Susitaiko su pralaimėjimu rungčių metu, supranta, kad gali ir nepasisiekti. • Laikosi dienotvarkės, supranta higieninių įgūdžių svarbą.

	<ul style="list-style-type: none"> • Derina savo ir draugų veiksmus estafečių metu. • Taikiai sprendžia konfliktines situacijas, prireikus prašo suaugusiojo pagalbos.
--	--

Meninė raiška

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> • Klausosi kontrastingos muzikos ir atlieka ritmiškus judesius: ploja, trepsi, linguoja, šokinėja, pritupia, sukioja rankų plaštakas, sukasi po vieną ir po du, sustoja ratu, kuria judesius pagal muzikos charakterį, stiprumą. • Ritmiškai barškina barškučius, muša būgnelį, judesiais parodo aukštus ir žemus garsus. • Geba individualiai ir su visa grupe atlikti žaidimus, liet. liaudies ratelius, dainas. • Pūsdamas įvairiais būdais muilo burbulus (per šiaudelį, į lapą) tapo paveikslą. • „Važiuoja vežimėliu, traukinuku” porose, visi kartu vorele laisva kryptim. • „Šoka” laisvais judesiais. 	<ul style="list-style-type: none"> • Judesį susieja su muzika, ritmu, nuotaika. • Išreiškia savo charakterį, temperamentą. • Žaidžia imitacinius muzikinius ratelius. • Kuria judesius, įgyvendina savo idėjas. • Plečia žinias apie liaudies ratelius. • Dainuoja ir ploja vardų ritmus, žaidimus, skanduotes, skaičiuotes. • Žaidžia artikuliacijos, kvėpavimo žaidimus: „Dramblys”, „Pūsk, balionėlių”, ‘Liūtas pabudo’ ir kt. • Žaidžia vaidybinius žaidimus: „Pas gydytoją”, „Sporto klube”. • Kuria plakatus, koliažus „Sveiko maisto piramidė, lėkštė”, „Pagalbos telefonai”. • Su auklėtoja gamina varžybų atributiką: plakata, vėliavėlę, emblemą.

Meninė kompetencija

Meninė raiška

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje. Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<p style="text-align: center;"><i><u>Muzika ir šokis</u></i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Klausosi kontrastingos muzikos ir atlieka ritmiškus judesius: ploja, trepsi, linguoja, šokinėja, pritupia, sukioja rankų plaštakas, sukasi po vieną ir po du, sustoja ratu, kuria judesius pagal muzikos charakterį, stiprumą. • Ritmiškai barškina barškučius, muša būgnelį, judesiais parodo aukštus ir žemus garsus. • Geba individualiai ir su visa grupe atlikti žaidimus, liet. liaudies ratelius, dainas. • Bėga, eina rateliu, įsikibę į spalvotą gumą klausomos muzikos tempu. • Atlieka imitacinius gyvūnėlių (kiškučio, meškutės, paukštelių ir pan.) judesius ratelyje. <p style="text-align: center;"><i><u>Žaidimai/vaidyba</u></i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Žaisdami atkartoja pažįstamas situacijas 	<p style="text-align: center;"><i><u>Muzika ir šokis</u></i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Dainuoja trumpas dainas bei toninius darinius, skanduoja trumpus ritminius darinius. • Pažįsta savo balso ypatumus ir galimybes, taisyklingai kvėpuoja, raiškiai artikuliuoja ir tiksliai intonuoja. • Tikslaus intonavimo įvairiu aukštumu kartoja mįsles, patarles, daineles. • Įsiklausęs į dainos melodiją, lygina garsus pagal panašumą ir kontrastingumą. • Iš buitinių atliekų ir gamtos daiktų gamina žaislinius muzikos instrumentus. • Grodami susipažįsta su įvairiais garso išdavimo būdais – mušimu, pūtimu, braukimu.. • Susipažįsta su keturiomis instrumentų grupėmis: melodiniais mušamaisiais

<ul style="list-style-type: none"> ● Žaidžia vaidybinius žaidimus ● Atkartoja, patys kuria veikėjo garsus, kalbos maniera. ● Šoka, dainuoja, dalyvauja šventiniuose rytmečiuose, popietėse. ● Žiūri stalo lėlių teatro vaidinimus, bando įsijungti į veiksmą. ● Nuotaiką išreiškia mimika, judesiu, žodžiu. ● Vaidina mėgstamas pasakas, daineles, eilėraščius, pačių sukurtus siužetus. ● Paprašytas pamėgdžioja personažą pakeistu balso tembru. ● Imituoja matyto filmuko veikėjų balsus, veiksmus. <p style="text-align: center;"><u>Vizualinis menas (dailė)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Keverzoja vertikalius ir horizontalius brūkšnius. ● Piešia ore apskritimą. ● Mėgina savo delniuku išgauti štapukus popieriaus lape. ● Tapo įvairius ornamentus. ● Piešia, tapo įvairias formas, jų derinius. ● Skiria, vardina spalvas. ● Imituoja kirpimą žirkklėmis. ● Plėšo, glamžo popierių. ● Aplikuoja. ● Didžiuojasi savo atliktais „meno kūriniais“. ● Stebi, apžiūrinėja tautodailės, taikomosios, vaizduojamosios dailės kūrinius, jų atvaizdus. ● Volioja, minko, pjausto, bado, atgnybia plastiliną, įv. tešlą. 	<p>(metalofonai, ksilofonai, varpeliai), nemelodiniais mušamaisiais (trikampiais, būgneliais, lėkštėmis), styginiais (smuiku), mediniais pučiamaisiais (fleitos, dūdelės).</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kuria ir improvizuoja, padainuoja savo vardą, sugalvoja melodiją mįslei ar patarlei, išreiškia tam tikrą nuotaiką garsais, skambančią muziką perteikia judesiais ar pavaizduoja spalvomis. ● Dainuoja ir groja spontaniškai improvizuodami. ● Kuria muzikos veikalus. Kurdami muzikinius veiksmus jungia juos į visumą. ● Kuria judesius, įgyvendina savo idėjas. ● Plečia žinias apie liaudies ratelius. ● Atlieka ritmiškus judesius 2, 3, 4 dalių metro kūrinėliuose, greitėjančiu- lėtėjančiu tempu. ● Lankosi liaudies instrumentų muziejuje, tautinės kultūros centre. ● Žaidžia lietuvių liaudies muzikinius ratelius: „Žvirbli, žvirbli“, „Genys ir šarka“, „Kanapėlė“, „Aš pasėjau linelį“ ir pan. ● Šoka lietuvių liaudies šokius poromis, po keturis, susikabinę įvairias būdais: „Malūnėlis“, „Dvi daratos“, „Pjaunikėlis“, „Maišas yra“ ir pan. ● Sudaro, sumažina ir padidina ratą šokio ar ratelio metu. ● Šoka sudarydami du ratus, dvi eiles. <p style="text-align: center;"><u>Žaidimai/vaidyba</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Pasiskirsto vaidmenimis, juos atlieka, kviečia žiūrovus. ● Kuria žvėrelių siužetus. ● Kuria šešėlių teatrą. ● Bando inscenizuoti dainas, kuria joms judesius. ● Interpretuoja ryškius veikėjų bruožus ● Atkuria personažų veiksmus ● Žaidžia su siluetais, valdo lėles, režisuoja ● Kuria neįtikėtinus pasakojimus, juos interpretuoja ir vertina ● Pasirenka norimą vaidinti pasaką, patys pasiskirsto vaidmenimis ● Žaidžia vaidmeninius, vaidybinius žaidimus ● Stebi įvairius teatro vaidinimus grupėje, darželyje, kultūros institucijose. ● Dalijasi išpūdžiais, išgyvenimais, kilusiomis mintimis. ● Susipažįsta su artistais, jų vaidmenimis. ● Mokosi skirti pagrindines teatro rūšis.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> ● Parengia vaidybines sceneles draugams, tėveliams švenčių, koncertų metu. ● Vaidinime atskleidžia įvairius meninius gebėjimus. ● Pats kuria judesius ir juos atlieka. ● Išryškina veikėjo kalbos manierą, bendrauja vaidybos kalba. ● Imituoja personažų garsus, judesius. ● Vaizduoja įvairius gyvūnus (eiseną, skridimą). ● Lankosi atvažiuojamuose spektakliuose darželyje, lėlių teatre. <p><u>Vizualinis menas (dailė)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Piešia, tapo viskuo ir visur. ● Imasi dailės patirties, tyrinėjimo, eksperimentavimo. ● Tyrinėja priemones, dailės technikas. ● Tapo įvairiomis priemonėmis, kurias pasiūlo aplinka, gamta. ● Naudoja eksperimentams skirtingas formas ir spalvas, popierių, seną audinį, gamtinę medžiagą. ● Eksperimentuoja, priklijuodami ant stambių formų smulkias detales. ● Kerpa pagal savo nupieštus kontūrus nesudėtingas formas. ● Piešia ir aplikuoja regimos informacijos vaizdus: grafinius ženklus- raides, skaičius. ● Štampuoja įvairiais daiktais: daržovėmis, pagaliuku, žaisliuku, siūlu, kamšteliu, teptuku, kempine, pirštuku, delnu, gamtoje rastais daiktais ir gamtine medžiaga, štapukais. ● Lipdo iš įvairių medžiagų: molio, plastilino, drėgno molio, sniego, tešlos. ● Lipdo iš atskirų dalių, po to savo darbelį formuoja ant gamtinės medžiagos: akmenėlio, lapelio žievės, medžio gabaliuko. ● Derina aplikavimą su piešimu, tapymu. ● Kuria koliažus, taško, piešia. ● Naudoja mišrią techniką, derina įvairias technikas kartu. ● Lieja ant popieriaus. ● Konstruoja iš medinių, plastmasinių, paraloninių medžiagų įvairius dirbinius. ● Panaudoja plastiliną, kljus, dažus. ● Lipdo geometrines ir netaisyklingas formas. ● Lipdo reljefinį vaizdą ant plokštumos. ● Pina, riša iš popieriaus, kartono, medinių ir plastmasinių detalių.
--	---

Kūrybiškumas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą. Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
<ul style="list-style-type: none"> ● Plėšo atsitiktines formas iš balto, spalvoto popieriaus. ● Stato, konstruoja, dėlioja dėliones, mozaikas. ● „Muzikuoja” su grupėje esančiais daiktais, vaikiškais instrumentais. ● Eksperimentuoja su modelinu, moliu, druskos tešla, sniegu, smėliu. ● Kartu su auklėtoja puošia grupės patalpas prieš šventes. ● Klausydamas muzikos, atlieka elementarius laisvus, ritmiškus judesius. ● Žaisdamas bando dainuoti „savo daineles”. ● Pats išbando pasirinktas dailės priemones: taškuoja, brūkšniuoja, keverzoja įvairaus dydžio teptukais, flomasteriais, kreidelėmis, pieštukais. ● Serviruoja, puošia stalą savo žaisliuko šventei. ● Suteikia aplinkos daiktams kitas funkcijas (kaladėlė- mašinėlė) ir jais žaidžia. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Išradingai panaudoja gamtinę medžiagą savo kūrybiniuose darbeliuose. ● Aplinkuoja, kuria vitražus, panaudodamas aplinkoje esančias medžiagas (žurnalus, gofruotą kartoną, plastiko atliekas ir pan.). ● Iliustruoja muzikos kūrinius dailės priemonėmis. ● Savo idėjas išreiškia dailės, piešimo priemonėmis. ● Atlieka kūrybinius darbus grupelėmis ir po vieną. ● Panaudoja tapybos, piešimo, dekupažo, koliažo, skrebinimo ir kt. dailės technikas, jas tyrinėja. ● Susiplanuoja laiką, eigą ir atlieka kūrybinį darbą, žaidimą. ● Tęsia pradėtas istorijas, patys jas kuria, komentuoja. ● Kuria melodijas tekstams, savo daineles. ● Jaučia, kokias linijas, spalvas pasirinkti išreiškiant emocijas, jausmus. ● Tapo, lipdo su tradicinėmis ir netradicinėmis priemonėmis, jas išradingai panaudoja. ● Gamina knygeles, kvietimus, atvirukus šeimos nariams, atributiką, reikalingą šventėms. ● Eksperimentuoja su popieriumi, jo faktūromis, spalvomis. ● Improvizuoja su vaikiškais instrumentais, aplinkos daiktais, kurdamas savo ritmus. ● Kuria savo spektaklį su auklėtoja, parenka drabužius, scenografiją. ● Maišo spalvas savo nuožiūra, džiaugiasi išgautais atspalviais. ● Kuria savo eilėraščius, miniatiūras, jas iliustruoja. ● Kuria imitacinius judesius muzikiniams žaidimams, dainelėms.

Estetinis suvokimas

Esminė nuostata, esminis gebėjimas: Domisi, gėrįsi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla. Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.

1-3 m. vaikų veiksenų pavyzdžiai	3-5(6) m. vaikų veiksenų pavyzdžiai
----------------------------------	-------------------------------------

<ul style="list-style-type: none"> ●Klausosi muzikos kūrinėlių. ●Sutelkia dėmesį pamatęs ryškius, spalvingus daiktus. ●Klausosi ir imituoja gamtos garsus. ●Klausosi sekamų pasakėlių, eilėraščių. ●Stebi vaikiškus spektaklius, klausosi koncertėlių darželio salėje. ●Keliais žodžiais papasakoja matyto spektaklio, koncerto įspūdžius. ●Vartydamas knygeles pastebi patikusias iliustracijas, jas komentuoja, reaguoja garsu, mimika. ●Kartu su auklėtoja puošia gimtadienio stalą, grupės patalpas. ●Džiaugiasi ir rodo suaugusiam savo ir kitų šventinę aprangą, jos aksesuarus: batelius, suknelę, skarelę ir pan. ●Sutelkia dėmesį, komentuoja pastebėjus darželio patalpose ar teritorijoje ryškius puošybos elementus, parodos eksponatus. 	<ul style="list-style-type: none"> ●Klausosi įvairaus žanro muzikos kūrinių, juos komentuoja. ●Aptaria jo aplinkoje esančius meno kūrinius. ●Tvarkingai elgiasi su kūrybinėmis priemonėmis. ●Pastebi spalvų, formų grožį. ●Vertina savo ir draugų kūrybinius darbelius. ●Varto dailės, architektūros albumus, komentuoja. ●Klausosi įstaigoje vykstančių „gyvų“ koncertų (profesionalių muzikantų). ●Žaidžia garsais, žodžiais, garsažodžiais. ●Pastebi spalvų nuotaikas aplinkoje, kūriniuose. ●Suaugusiųjų padedami, dalyvauja kūrybiniuose konkursuose, projektuose, festivaliuose, parodose, vertina pateiktus kūrybinius darbelius, pasirodymą. ●Su auklėtoja atnaujinama grupės aplinka, ją puošia, siūlo savo idėjas. ●Dalyvauja įstaigos renginiuose, šventėse, pasirodymuose. ●Lankosi muziejuose, dailės galerijose, tautinės kultūros centre. ●Stebi ir komentuoja draugų vaidinimus, į įstaigą atvykstančius spektaklius. ●Komentuoja girdimų instrumentų skambesį, muzikos nuotaiką.
--	--

Ugdymo metodai. Programos tikslas ir uždaviniai bus įgyvendinti taikant aktyvius ugdymo metodus, kurie padės skatinti vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą tyrinėti, aiškintis, interpretuoti, laiduojantys gerą emocinę atmosferą, skatinantys nebijoti klysti, leidžiantys kiekvienam vaikui patirti sėkmę. Ugdymo(si) metodai diegiami per žaidimą, žaismingas ir patrauklias situacijas, vaiko tyrinėjimus, atradimus, asmeninę patirtį. Metodai stimuliuoja vaikų aktyvią veiklą, jungia mokytojų ir vaikų pastangas siekti bendro tikslo. Mokytojas ugdymo metodus renka laisvai, kūrybiškai juos taiko siekdamas įgyvendinti ugdymo(si) tikslus ir uždavinius.

Išskiriami šie ugdymo metodai: pagrindinė vaikų ugdymo(si) organizavimo veikla išlieka *žaidimas*. Mokytojas sukuria jaukias, patogias, atskiras erdves pačių vaikų veiklai (stalo žaidimų, vaidybos, dailės, tyrinėjimų, didaktinės veiklos, statybinių bei siužetinių žaidimų,

rašto pradmenų ir pan.), parenka ugdymą(si), kūrybiškumą, eksperimentavimą, saviraišką skatinančias bei amžių atitinkančias priemones, žaislus, informacijos gavimo šaltinius, simbolius, užrašus, kuria ugdymo(si) situacijas, žadindamas vaikų iniciatyvas ir dalyvavimą veiklose, pateikia probleminius klausimus, kurie skatina ieškoti atsakymo, spręsti problemą. Nuolat priiminėjami bendri sprendimai, numatomos taisyklės, susitarimai: vaikai skatinami išreikšti savo nuomonę, balsuojama, kiek vaikų ko nori, parenkamas tas variantas, ko nori daugiausia grupės vaikų (kokį žaidimą žais ir pan.). Laisvė veikti žaidžiant skatina daug kartų mėginti, keisti, interpretuoti, modeliuoti, atrinkti, apsispręsti. Vaikas mielai žaidžia suaugusįjį – susitapatina su juo, mėgdžioja. Dėmesys tam, ką ir kaip daro, kalba suaugęs žmogus, padeda vaikui įgyti mokymosi iš suaugusiojo pradmenis. Vaiko žaidimas sudaro sąlygas plėtoti vaikų gebėjimus ir įgūdžius, įgytus kitoje veikloje. Tai savotiška gyvenimo praktika. Suprasdami žaidimo svarbą vaiko gyvenime, siekiame sukurti visas sąlygas, leidžiančias vaikams plėtoti ilgalaikius kūrybinius žaidimus, palaikome vaiko idėjas žaidime, suteikdami naujų įspūdžių, įvairios socialinės patirties, skatiname vaikus plėtoti įvairaus turinio žaidimus. ***Ugdymo(si) skatinimas, sukuriant tinkamą aplinką – mokytojai sukuria grupėje jaukias erdves vaikų veiklai, skatina ir vaikus patiems susikurti, įsirengti žaidimų vietas, pripažįstama vaiko teisė rinktis veiklą, žaidimus, būdus, veiklai tinkančius žaislus, priemones. Stebėjimas, eksperimentas, tyrinėjimas – tai aplinkos pažinimo ir patirties kaupimo būdai, kurie skatina vaiką veikti, tapti mažaisiais tyrinėtojais, stebėtojais, daryti atradimus, planuoti, organizuoti stebėjimus gamtoje, gilina ugdytinių žinias, ugdo gebėjimą pritaikyti jas, aiškinantis natūralius procesus ir reiškinius. Pažintinės – edukacinės ekskursijos, išvykos – padeda turtinti vaikų pažintinę, socialinę, emocinę, kalbinę patirtį, plėsti akiratį, įgyti įvairių gebėjimų, patirti naujų įspūdžių. Spontaniška vaikų veikla – kūrybinė vaiko ir pedagogo sąveika, kai atsižvelgiama į vaikų siūlymus ir idėjas. Vaiko spontaniška veikla gerbiama ir laikoma vertinga patirtimi, ugdymui panaudojamos netikėtos situacijos, išplėtojami vaiko inicijuoti pokalbiai, žaidimai.***

Projektinis metodas
Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymui skirtos programos „Zipio draugai“, „Kimočiai“, „Dramblys“

Projektas – teorinė-praktinė veikla – plėtoti turimai patirčiai ir kompetencijai. Skatina aktyvesnį šeimos dalyvavimą, padeda rasti naujų ugdymo turinio įgyvendinimo priemonių.

STEAM veiklos – (SCIENCE) – gamtos mokslai, T(TECHNOLOGY) – technologijos, E(ENGINEERING) – inžinerija, A(ARTS) – menai, M(MATHEMATICS) – matematika. Kiekviena iš šių penkių sričių reikalauja susieti ir pritaikyti žinias sprendžiant tam tikras problemas. Tyrinėjimas ir eksperimentavimas žadina įgimtą ikimokyklinio amžiaus vaikų norą ir smalsumą tirti aplinką, kelia jiems naujus iššūkius. STEAM veiklos skatina ieškoti netradicinių veikimo būdų, mąstyti individualiai ir inovatyviai. STEAM idėjos integruojamos kasdienėje vaikų ugdymo veikloje. Žaisdami jie išbando, tiria, atranda naujus dalykus. Vaikai kuria teorijas, kad paaiškintų, ką jie mato, ir renka duomenis, jog išbandytų šias teorijas. Jie gali kelti hipotezes, paremtas savo pastebėjimais, o tada bandymo būdu tikrinti šias hipotezes. Kaip ir tikri mokslininkai, vaikai stebi, ką daro kiti, mokosi iš jų, bando kartoti tai, ką matė, užduoda klausimus, stebi ir aptaria rezultatus.

Mokytojas pasinaudodamas ugdymo gairėmis pats kuria ir įgyvendina ugdymo turinį, atsižvelgdamas į kiekvieno vaiko ar vaikų grupės ugdymo(si) poreikius. Ugdymo(si) turinys įgyvendinamas per:

- ❖ **ugdomąją veiklą vaikų grupelėms** (ugdymo diferencijavimas pagal vaiko poreikius, gebėjimus ir kitus ypatumus)- žaidimai, kūrybiniai darbai, eksperimentavimas, tyrinėjimai, diskusijos, atsakymai į iškilusius klausimus, praktiniai metodai, kurių pagalba vaikams padedama pažinti ir suprasti juos supančią aplinką, išmokti vienų ar kitų veiksmų, vaikų ir mokytojų kūrybinės sąveikos (gera idėja, tema, problema, įdomi informacija, sumanymas, pagarba, palaikymas) ir kt.
- ❖ **veiklą visai vaikų grupei** (turinys, metodai, pagrindinės priemonės, vieta) - žaidybiniai metodai, skatinantys vaikų interesą, teigiamas emocijas, padedantys natūraliu būdu sukcentruoti dėmesį į veiklą, vaikų aktyvi veikla, jungianti mokytojų ir vaikų bendras pastangas tikslo siekime, vaikų sveikatinimo ir atsipalaidavimo valandėlės, bendravimo, knygelių skaitymo, poilsio valandėlės, muzikos, dailės ir fizinės saviraiškos užsiėmimai, varžybos, ekskursijos, išvykos, renginiai, šventės, vaizdiniai metodai, filmukų, skaitmeninio turinio peržiūra ir aptarimas, nukreipti į vaizdinių apie vaikus supančio pasaulio objektus ir reiškinius tikslinimą, „minčių lietus“ (išreiškiami norai, siūlomoms idėjom), „smegenų šturmas“ (kuo daugiau idėjų veiklai, temai, eksperimentui ir t.t., „autorius kėdė“ (skatina vaikus kalbėti, ugdo pagarbą

kalbančiajam, pratina vaikus išreikšti savo jausmus, išgirsti ką kalba kiti, ugdo dėmesį, pasitikėjimą savimi) ir kt.

Ugdymo(si) aplinka. Darželyje kuriama estetiška, saugi, funkcionali, nuolat kintanti ir įvairiomis priemonėmis turtinama ugdymo(si) aplinka, atitinkanti vaikų amžiaus poreikius, skatinanti vaiko aktyvumą, smalsumą, klausinėjimą, tinkama bendrauti ir bendradarbiauti tarpusavyje ir su suaugusiais, mokytis vienas iš kito, leidžianti įgyti žinių bei patirties, ugdanti kūrybiškumą (priemonių įvairovė), sudaranti sąlygas vaikų žaidimams, bandymams, mėginimams, tyrinėjimams, eksperimentavimui, problemų sprendimui, garantuojanti ne tik fizinę saugumą, bet ir gerą emocinę atmosferą, kurioje vaikas jaučia suaugusiojo dėmesį, paramą, globą ir meilę. Vaikui nuolat demonstruojama, kad jis čia laukiamas (kortelės su vaikų vardais ar simboliais rūbinėje ant spintelių, šalia rankšluosčių prausykloje, aplankai su vaikų darbais). Aplinka sukurta taip, kad vaikas joje jaustųsi šeiminingas – galėtų laisvai ją keisti, pritaikyti žaidimams ir veiklai.

Ugdymo(si) priemonės, vaikų socialinės, komunikavimo, pažinimo, meninės, sveikatos saugojimo, kompetencijų ugdymui(si): vaikiškos knygelės (garsų, spalvų, lytėjimo), vaikiškos enciklopedijos, žurnalai, paveikslėliai, stalo žaidimai (dėlionės, loto), atributika siužetiniams žaidimams (buities daiktai, baldeliai, lėlės, profesijų atributika, telefonas), asmeniniai albumai, popierinės kortelės vardams, emocijų ir nuotaikų, saugaus eismo ir elgesio kortelės, Lietuvos Respublikos vėliava (maža), Lietuvos Respublikos herbas, gaublys, žemėlapiai, gimtojo miesto herbas, pasaulio žemėlapis, dėlionės, stalo žaidimai, nuotaikų kortelės, lėlės, vežimėliai, baldai, indeliai, drabužiai, įvairių profesijų atributai, žaidimai poromis (domino, loto), ūgio matuoklė, veidrodžiai, skirtingų žanrų ir pobūdžio muzikos įrašai, prožektoriai, šešėlių teatro priemonės, kuriamos uždaros erdvės: spintelių bei lentynų pertvaros, palapinės padeda vaikui rinktis žaidimo vietą, ikimokyklinuko pasiekimų aplankas (vertinimui), pratybų knygelės, aplankai darbeliams sudėti, žaislai, atsipalaidavimo žaislai, priemonės šviesos ir šešėlių žaislui, medinės, plastmasinės, metalinės kaladėlės, konstruktoriai, mozaikos, dėlionės, širmelės, užtiesalai, dėžės, krepšiai, pagalvėlės, kilimėliai, rūbai, skraistės ir kt., skirti persirenginėjimui, „puošimuisi“, veidrodžiai, muzikos bei pasakų įrašai, kompiuteriniai žaislai, skatinantys vaiką išbandyti naują ir kt., švenčių atributika (popierinės gėlės, širdelės, kaukės, žaislai eglutei ir kt.), popierius, lipdukai-raidynai, skaitmenys, knygelės asmeniniam raidynėliui sudaryti, rašikliai, pieštukai, popieriniai lipdukai, atvirukai, vokai, laiškų rašymo lapeliai, knygos vaikams, raidynai, stalo žaidimai su raidėmis, užrašais, skirti kalbai ugdyti, kompiuteris, kompiuterinės programos (pvz. programos, padedančios vaikui suvokti, kas yra šviesa, programos skatinančios modeliuoti daiktus, bandyti rašyti ir kt.), skarelės, skraistės šokiui, lankai, šokdynės, virvutės, kamuoliai, kėgliai, šiurkštūs guoblėti kilimėliai, sūpuoklės, sienelės, kopėčios, laipiojimo virvės, gimnastikos suoleliai, čiužiniai,

priemonės estafetėms, kliūtims, paspirtukai, balansiniai dviratukai, triračiai, rogutės, slidės, priemonės ir žaislai žaidimams baseine, priemonės varstymui, segiojimui, kaišiojimui, įvairios spynos, užraktai ir raktai, kabliukai, užsklandos, kamuoliai, sveiko maisto piramidė, audio - video įrašai, žmogaus kūno muliažai, enciklopedijos, edukaciniai filmukai, supamieji žaislai, karučiai, gyvūnų, augalų, gamtovaizdžių ir gamtos paminklų nuotraukos, gamtos garsų įrašai, filmuota medžiaga; skaičių, formų, dydžių, spalvų kortelės, priešingybių, priežasties-pasekmės, nuoseklumo, dalies ir visumos paveikslėliai, kortelės, smėlis, akmenukai, vanduo, gamtinė medžiaga, didinamieji stiklai, indai ir priemonės eksperimentavimui (mėgintuvėliai, piltuvėliai, vamzdžiai, matuokliai, pipetės, kempinės, vandenį sugeriančios medžiagos, indai bei priemonės žaidimui su smėliu ir vandeniui, muilo burbulai, žaislinės plunksnos ir kt.), laikrodis, kompasas, termometrai (vandens, oro, kūno šilumos), įvairios ilgio matavimo priemonės, svarstyklės, skaičiavimo pagaliukai, skaičiuotuvai, spalvų maišytuvai, didaktinės skaičiavimo priemonės, erdvinės ir plokštuminės geometrinės figūros, pinigų pavyzdžiai, žaislai tapatinimui, grupavimui, rūšiavimui, serijų dėliojimui, išardomieji ir sudedamieji žaislai, daiktų modeliai, aitvarai (popieriniai, plastikiniai, medžiaginiai ir kt.), piešimo popierius, piešimo sąsiuvinis, lipni juosta, odos atraižos, žymekliai, magnetukai, spalvoto popierius, žirkelės, spalvoti ir paprasti pieštukai, akvarelė, guašas, pirštų ir kt. dažai, teptukai, medžiagos tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams (molis, plastilinas, modelinas, lipdymo tešla, įvairaus formato, dydžio, spalvos popierius, priemonės tapymui, piešimui, lipdymui, kūrybiniams darbams, įvairūs dažai: guašas, akvarelė, kreidelės, pastelė; klijai, balta ir spalvota kreida; pilki ir spalvoti pieštukai; įvairaus dydžio, pločio, storio teptukai; žirkelės, pagaliukai, kempinės, voleliai, tušas, plunksna, adata, siūlai, vašelis, šlampavimo ir antspaudavimo priemonės, formelės ir kt.), priemonės darbo vietai uždengti, „šviesos“, „smėlio“ stalai, muzikiniai centrai, telefono, kasos aparatai, mikroskopai, spausdinimo mašinelės, apranga darbui su dažais, molbertai, širmelė ir kita įranga teatrui, pirštukų lėlės, lėlės marionetės, lėlės ant lazdelių ir kt., apranga ir vaidybos atributika vaikams (skraistės, skrybėlės, bižuterija, karūnos ir kt.), parašiotai, buteliukai su vandeniu grojimui, lazdelės, būgnai, tamburinai, varpeliai, lėkštės, ksilofonai, barškučiai, akmenukai, riešutų kevalai, „pupų maišeliai“, spalvota guma, gumos žiedai, spalvotos lėkštės, „gyvatėlė“, muzikos grotuvai, muzikos ženklų kortelės, natų knygelės, sceniniai drabužiai, kompiuteriai, projektorius, kompiuterinės programėlės, tikrovę stimuliuojantys žaidimai, paremti informacinių technologijų naudojimu, interaktyvios lentos, išmaniosios grindys, planšetiniai kompiuteriai, fotografavimas, vaizdo medžiagos stebėjimas ir analizavimas.

5. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Ištaigos ikimokyklinio amžiaus vaikų pažanga ir pasiekimai vertinami taikant „Vaikų pasiekimų aprašą“ (2014), kuris:

- pagrįstas šiuolaikine ugdymo ir ugdymosi samprata, amžiaus tarpsnių psichologiniais ypatumais, vaiko poreikiais, individualiomis galiomis, gebėjimais;
- padeda vertinti ir fiksuoti individualią kiekvieno vaiko pažangą;
- vertinant būtina laikytis šių principų: individualumo, konfidencialumo, adekvatumo;
- mokytojas, įvertindamas vaiką, atsižvelgia į visų vertimo proceso dalyvių požiūrius, vertinimą, pastebėjimus.

Vaiko ugdymosi pasiekimų bei pažangos vertinimo organizavimas

Eil . Nr.	Vertinimo proceso dalyvis ir vertinimo būdai	Laikas	Fiksavimo forma	Pastabos
1.	<i>Ikimokyklinio ugdymo mokytojai:</i> ugdytinių stebėjimas kasdieninėje veikloje, kitų veiklų metu, pokalbiai su ugdytiniu ir jo tėvais, kūrybos darbų analizė, vaizdo įrašai, nuotraukos	Vaikui pradėjus lankyti įstaigą, vertinimas atliekamas per 1-2 mėn. •Spalio-lapkričio mėn. •Balandžio-gegužės mėn.	Vertinimo anketa el. dienyne, ugdytinių kūrybinių darbų aplankai (dailės ar kt. darbai, vaikų sukurti pasakojimai, eilėraščiai), nuotraukos, vaizdo, garso įrašai	Vertinimo anketoje išsamiau fiksuojami ugdytinių pasiekimai, kurių ugdymo(si) rezultatai kelia nerimą
2.	<i>Ugdytinis:</i> diskusijos, pokalbis po žaidimo ar kt. veiklos apie tai, kaip sekėsi	Nuolat	Vaikų mintys, užrašai ant vaikų darbų, savaitės planai	Atsižvelgiam a atliekant vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą
3.	<i>Ugdytinio tėvai:</i> individualūs pokalbiai, diskusijos	Nuolat	Nefiksuojama	Atsižvelgiam a atliekant vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimą
	Pasiekimų vertinimo aptarimas	2 kartus per mokslo metus, atlikus pasiekimų vertinimą	Pagal susitarimą	
4.	<i>Meninio ugdymo mokytojas, švietimo pagalbos specialistas:</i> atsiliepimai apie vaiko ugdymosi pasiekimų rezultatus	•Spalio-lapkričio mėn. •Balandžio-gegužės mėn.	Vertinimo anketa el. dienyne	
5.	<i>Vaiko gerovės komisija:</i> stebėjimas, diskusija, konsultacijos su	Mokytojui pateikus užpildytą stebėjimo kortelę	Vaiko gerovės komisijos dokumentai	Individualus pagalbos planas vaikui.

	švietimo specialistais	pagalbos		
--	---------------------------	----------	--	--

Vertinimo rezultatų panaudojimas:

Kryptingam ugdymo(si) proceso planavimui – nustatčius kiekvieno vaiko ir vaikų grupės pasiekimus, numatomos ugdymo gairės, laukiamų vaikų ugdymo(si) rezultatų pasiekimui, ugdymo proceso planavimui savaitės planuose (orientuojamasi atsakyti į klausimą – ko galėtų pasiekti vaikas?).

Vaikų ugdymosi individualizavimui – siekiant maksimalios kiekvieno vaiko pažangos, atsižvelgus į vaiko galimybes, poreikius, mokytojas, remdamasis geriausiai vertinamomis ugdymo(si) sritimis, siekia kitų ugdymo(si) sričių pažangos, fiksuoja pasiekimų raidos dėsningumus; pastebėjęs nerimą keliančius ženklus kryptingai individualizuoja ugdymą, kreipiasi į Vaiko gerovės komisiją ar specialistą konsultacijai, apie situaciją informuoja tėvus.

Tėvų informavimui – galimybė individualių pokalbių metu pateikti visapusišką vaiko gebėjimų raidą; bendradarbiaujant su tėvais derinti jų lūkesčius, siekti tų pačių vaiko ugdymosi tikslų įstaigoje ir namuose.

Mokytojo veiklos įsivertinimui – ugdymo(si) rezultatų peržiūra prasminga siekiant tobulinti ugdymo(si) turinį, formas, būdus.

Rezultatų panaudojimo galimybės – apibendrinti rezultatai mokslo metų pradžioje ir pabaigoje pristatomi Mokytojų tarybos posėdyje, grupės tėvų susirinkimuose, švietėjiškos veiklos, skirtos įstaigos bendruomenės narių grupėms, planavimui ir įgyvendinimui.

6. NAUDOTA LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2003.
2. Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamas projektas Nr. 09.2.1-ESFA-V-726-03-0001 „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“ PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO BENDROSIOS PROGRAMOS PROJEKTAS (Projektas 2022-03-23).
3. Gražienė V. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų bei pažangos vertinimo gairės ir aprašas. Vilnius: leidykla „Presvika“, 2008.
4. Geros mokyklos link. Vilnius, 2015.
5. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika. Parengta Europos Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą Nr.

- 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“, 2021.
6. Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės išorinio vertinimo metodikos gairės. Parengta Europos Socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis, įgyvendinant projektą Nr. 09.2.1-ESFA-V-706-03-0001 „Neformaliojo vaikų švietimo, ikimokyklinio, priešmokyklinio ir bendrojo ugdymo vertinimo, įsivertinimo tobulinimas ir plėtotė“, 2021
 7. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
 8. Ikimokyklinio ugdymo turinio programų rengimo metodinės rekomendacijos. 2013, ŠMM, projektas „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtra“ VP1-2.3-ŠMM-03-V-02-001.
 9. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, 2015.
 10. Penki įsitraukusio mokymo matmenys/Laura Weaver, Mark Wilding., Socialinio ir emocinio ugdymo institutas, 2000.
 11. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2014.
 12. NŠA projekto „Inovacijos vaikų darželyje“ metodinė medžiaga, 2020.
 13. Vaiko emocinis intelektas. Milda Karklytė, Vilnius, 2021.
 14. Vaikų emocijos. Chiard Piroddi, Vilnius 2021.
 15. Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“;
 16. Monkevičienė, O. (2021). Rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo pedagogui „Žaismė ir atradimai“. Vilnius.
 17. <https://www.nsa.smm.lt/2022/01/18/nsa-parenge-rekomendacijas-ikimokyklinio-ir-priesmokyklinio-ugdymo-pedagogams/>